

N:o 151.

Af Herr A. Hedin: Om anvisande af anslag för bibringande af undervisning i husslöjd.

Under de sednare åren har på flerfaldigt sätt ett vaknande, allmänare intresse för hussløjdens höjande gifvit sig tillkänna. Utom åtskilliga åtgärder och förslag af hushållningssällskap och landsting, vittna härom såväl den uppmärksamhet, hvarmed pressen börjat följa hithörande företeelser, som ock det betydande ruin, hvilket den af Landtbruksakademien föreslagna öfverläggningsfrågan om erforderliga mått och steg för den inhemska husflitens främjande intog i det sista allmänna landtbruksmötets förhandlingar. Genom alla dessa uttalanden, planer och åtgärder går såsom ett gemensamt grunddrag den tanken, att det som för ändamålet först och främst behöfves är undervisning. På samma gång man villigt erkänner, att staten gjort mycket för den högre tekniska undervisningen, anmärkes det, att de af staten underhållna eller understödda tekniska och slöjdsolor, som finnas i några bland våra städer, föga passa för eller kunna tjena landtbefolkningen och hussløjden på landet, och att därför den sednare är i verkligt behof af en efter dess art afpassad undervisande handledning.

Flerestädes har man börjat dels införa ritning i folkskolorna, dels med folkundervisningen förena någon handledning i för barnen lämpliga slöjdarbeten. Om, såsom man bör hoppas, dessa förödmöden vinna allmänare efterföljd, så att en gång både ritkonsten och förfärdigandet af hemslöjdsalster komma att i hela vårt lands folkundervisning utgöra ett väsendtligt element, hvilket tillgodoses, lika väl som de bokliga kunskapsämnen, genom dugliga lärarekrafter och nödig materiel, skall visserligen dermed en god *grund* blifva lagd för hussløjdens framtida utveckling. Emellertid, om man också skulle våga förutsätta, att dessa

bemödanden skola röna en både snabb och allmän framgång, torde man ej därför böra underlåta att tillse, om ej något kan göras, för att med ett närmare, mera omedelbart resultat främja redan af gammalt bestående grenar af husslöjd, som äro af någon större vikt i och för de orter, der de idkas, men som, derest de ej ledas att följa med tidens framsteg och anspråk, förmodligen skola qväfvas i täflan med den stora industrien, såsom förut skett med andra, hvilka arbetat blott efter gammal tradition och därför stadnat efter afnämarnes smak och önskningsar.

Om åtskilliga slag af husslöjd, som tillföre haft en ej ringa ekonomisk betydelse, efter hand aftynat, torde orsaken icke uteslutande, mången gång ej ens företrädesvis, vara att söka i svårigheten att täfla med den af stora mekaniska hjälpmedel understödda fabriksindustriens låga försäljningspris; ty om den antydda faktorn medför en låg tillverkningskostnad för fabriksalster, uppväges den inom husslöjden på landsbygden i ej ringa mån af den billigare lefvande arbetskraften, beroende af den rikliga tillgång på tid, som ej behöfves för jordbruksarbetet, och som det därför, äfven vid jemnförelsevis låg betalning, lönar sig väl att använda på en binäring. Mera torde husslöjden hafva lidit af stillaståendet vid det enformiga och gamla, för stegrade bekvämlighetsanspråk och ett mera nogräknadt skönhetssinne otillfredsställande i mönster och former. Tillverkningens soliditet, när den ej paras med behörigt afseende på en mera utbildad smaks fordringar, blir ej mera tillräcklig, äfven trots större prisbillighet, att hålla ett husslöjdsarbete uppe i täflan med alster, som bättre anstå något förfinade vanor.

Oaktadt den ofta omtalade benägenheten hos vår landtbefolkning att envist hålla fast vid det gamla och häfdvunna, har det af nyligen gjorda försök ådagalagts, att det, om man blott griper saken an från rätta sidan, kan gå för sig med förvånande lätthet, att i en husslöjdsgrän in-föra tidsenliga förbättringar, åsyftande en för påräknade, nya afnämare mera tilltalande stil. Hvad det kommer an på, är att låta den kanske öfverdrifvet utmålade segheten i gamla vanor, som mest torde bero af okunnighet om allt annat än det en gång inlärdade, komma ansigte mot ansigte med nya modeller och mönster samt en praktisk fack-kunskap, som förstår att göra det nyas företråde åskådligt samt lemna lättfattliga anvisningar för dess tillämpning.

Då staten bekostat kringresande undervisare i jordbruk och boskapsskötsel, har man kommit på den tanken, att det ej med skäl skulle kunna anses främmande för dess ändamål, att med en måttlig uppoffring på samma sätt både omedelbart verka för husslöjdens lyftande och, genom denna föresyn, gifva ett nyttigt stöd och erkännande åt enskildes

och kommuners bemödanden i samma riktning. Man skall, trots den ifrigaste ansträngning, ej lyckas att skapa ökad afsättning för hussløjdens viktigare alster, utan att dessförinnan meddela dem det mått af formsmak och komfort, som nutiden fordrar; men sedan skola afsättnings-tillfällen genom temligen enkla åtgärder beredas eller ökas. Särskildt torde det hussløjds-område, som omfattar en mängd träarbeten, och der, om någorstädes, en för största delen af vårt land »naturlig» näring är att söka, om man rättar sig efter behofven och smaken bland afsedde konsumenter, lätt tillvinna sig en ej föraktlig utländsk afsättning, hvilken derförutan ej lär vara att hoppas, om än enkom därför kostsamma åtgärder vidtagas.

På grund af hvad här ofvan i korthet blifvit anfördt, föreslås, att Riksdagen, för anställande af kringresande undervisare, med åliggande att på requisition af landsting, hushållningssällskap, kommuner eller enskilde, som vilja vare sig bland en Orts hussløjdsidkande befolkning sprida kännedom om förbättrade modeller, arbetsmetoder m. m., eller ordna en grundläggande hussløjdsundervisning för ungdomen, infinna sig å orten, tillhandagå med råd och anvisningar, uppgöra och anskaffa arbetsritningar och modeller o. s. v., ville anvisa en summa af 6,000 R:dr R:mt, att användas enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t finner böra fastställas.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1872.

A. Hedin.